

Euroopan unionin
neuvosto

Luxemburg, 24. kesäkuuta 2024
(OR. en)

11296/24

COHOM 137

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	24. kesäkuuta 2024
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Asia:	Neuvoston päätelmät lapsia aseellisten selkkauksien yhteydessä koskevien EU:n suuntaviivojen päivittämisestä

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä neuvoston 4038. istunnossaan 24. kesäkuuta 2024 hyväksymät neuvoston päätelmät lapsia aseellisten selkkauksien yhteydessä koskevien EU:n suuntaviivojen päivittämisestä.

**Neuvoston päätelmät lapsia aseellisten selkkauksien yhteydessä koskevien EU:n
suuntaviivojen päivittämisestä**

[päivitetty versio liitteenä]

1. Neuvosto palauttaa mieleen ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n strategiakehyksen vuodelta 2012, ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2020, lasten oikeuksia koskevan EU:n vuoden 2021 strategian, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 3 artiklan 3 kohdan ja EU:n perusoikeuskirjan ja vahvistaa, että lasten oikeuksien kunnioittaminen, suojelu ja toteutuminen on yksi Euroopan unionin sisäisten ja ulkoisten politiikkojen ja toimien keskeisistä tavoitteista.
2. Lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevien vuoden 2008 EU:n suuntaviivojen ja lasten oikeuksia koskevasta strategiasta kesäkuussa 2022 annettujen neuvoston päätelmien perusteella EU suojelee erityisen aktiivisesti lasten oikeuksia konflikti- tai kriisitilanteissa ja tarjoaa lapsille suojelua, apua ja tukea.
3. Neuvosto on erittäin huolissaan aseellisten selkkausten yhteydessä tapahtuvien lasten oikeuksien loukkausten lisääntymisestä, jota pahentavat konfliktien leviäminen, mukaan lukien Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja ukrainalaisten lasten laittomat karkotukset ja siirrot, Sudanin väkivaltaisuuksien kierre ja Lähi-idän konfliktin kärjistyminen, erityisesti Gazan katastrofaalinen humanitaarinen tilanne ja sen suhteeton vaikutus siviileihin, erityisesti lapsiin. Neuvosto pitää valitettavana, että lapsiin kohdistuvat vakavat loukkaukset¹ – tappaminen ja vammauttaminen, värväys ja käyttö sotilaina tai muissa kuin taistelutehtävissä, sieppaukset, raiskaukset ja muut seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan muodot, kouluihin ja sairaaloihin kohdistuvat hyökkäykset sekä humanitaarisen avun perillepääsyn epääminen – ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosikymmenen aikana.

¹ <https://www.unicef.org/children-under-attack/six-grave-violations-against-children>

4. Lähes kaikilla maailman konfliktialueilla – Sahelin alueelta ja Keski- ja Itä-Afrikasta Lähi-itään ja Aasiaan – jopa puolet kärsivästä väestöstä on lapsia. Aseelliset selkkaukset vaikuttavat suhteettomasti lapsiin, ja lapset ovat niiden ensisijaisia uhreja. Neuvosto on huolissaan siitä, että selkkausten, taktiikoiden ja käytettyjen aseiden muuttuva luonne on moninkertaistanut siviileihin ja erityisesti lapsiin kohdistuvat riskit aikana, jolloin rikkomusten ja väärinkäytösten vakavat, haitalliset ja pitkäkestoiset vaikutukset uhreihin ovat yhä selvempiä. Neuvosto toteaa kuitenkin myös, että lapset voivat olla uskomattoman selviytymiskykyisiä ja että he voivat asianmukaisella ja oikea-aikaisella tuella toipua äärimmäisistä kokemuksista ja voida hyvin. Heidän suojelunsa, toipumisensa ja yhteiskuntaan sopeutumisensa ovat olennaisen tärkeitä pitkän aikavälin rauhan ja turvallisuuden sekä kestäväen kehityksen kannalta.
5. Neuvosto hyväksyy nämä tarkistetut EU:n suuntaviivat lapsista aseellisissa selkkauksissa vahvistaakseen panostaan lasten oikeuksien kunnioittamiseen, suojeluun ja toteutumiseen. Päivityksessä otetaan huomioon kehityssuuntaukset EU:ssa ja saatetaan suuntaviivat täysin Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvoston peräkkäisissä päätöslauselmissa vahvistaman kehityksen mukaisiksi erityisesti sen osalta kuin on kyse näissä luetelluista kuudesta vakavasta lapsiin aseellisten selkkausten aikana kohdistuvasta loukkauksesta. EU pyrkii myös vahvistamaan yhdenmukaisuutta YK:n pääsihteerin ja lapsia aseellisten selkkausten yhteydessä käsittelevän YK:n erityisedustajan toimeksiannon kanssa ja asiaan liittyvää yhteistyötä, erityisesti toimeksiannon keskittyttyä aiempaa laajemmin aseellisista selkkauksista kärsivien lasten hyvinvointiin sekä humanitaariseen apuun ja ennaltaehkäisyyn.

6. EU tehostaa edelleen toimia kaikenlaisen lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi, lasten suojelemiseksi ja heidän oikeuksiensa edistämiseksi, mukaan lukien heidän fyysinen, psyykkinen ja psykososiaalinen terveytensä sekä peruspalvelujen saatavuus. EU tekee yhteistyötä kansainvälisten järjestöjen ja kumppanimaiden kanssa kehittääkseen kattavia politiikkoja ja toimia, joilla kunnioitetaan, suojellaan ja toteutetaan kaikkien lasten oikeuksia ilman syrjintää ja lisätään lasten mahdollisuuksia kasvaa vastuullisiksi ja selviytymiskykyisiksi yhteiskunnan jäseniksi. Kun otetaan huomioon konfliktien muuttuva luonne ja pitkittyneet humanitaariset kriisit, EU aikoo edelleen parantaa tällaisten kriisien humanitaarisiin, kehitys- ja rauhanulottuvuuksiin liittyvän työnsä välisiä yhteyksiä sovittamalla konfliktineston, kriisinhallinnan ja humanitaarisen avun tiiviimmin kehitysapuun ja investointeihin hätätilanteissa annettavaan koulutukseen sekä sosiaaliseen suojeluun kaikkialla maailmassa. Selkkauksista kärsivien lasten suojelun on jatkossakin oltava keskeinen osa ihmisoikeuksia, rauhaa ja turvallisuutta, rauhanrakentamista ja kehitystä koskevia sekä humanitaarisia toimintalinjoja.
7. EU varmistaa edelleen lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sen lasten osallistumista aseellisiin selkkauksiin koskevan valinnaisen pöytäkirjan velvoitteiden täysimääräisen täytäntöönpanon, myös sen osalta, että lapsena pidetään jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä, ja edistää niiden saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. Lisäksi EU arvostaa maailmanlaajuisia aloitteita, kuten Pariisin periaatteita ja sitoumuksia, Vancouverin periaatteita, turvallista koulunkäyntiä koskevaa julistusta ja poliittista julistusta siviilien suojelun vahvistamisesta räjähteiden käytöstä asutuilla alueilla (EWIPA) aiheutuvilta humanitaarisilta seurauksilta ja kannustaa edelleen kaikkia valtioita ylläpitämään sitoumuksiaan harkitsemalla näiden aloitteiden tukemista.

8. Neuvosto korostaa, että on tärkeää ottaa aseellisista selkkauksista kärsiviä lapsia koskeva kysymys paremmin huomioon EU:n ulkopolitiikassa, ja kehottaa kaikkia päätöksentekoelementtejä, EU:n yksiköitä ja virastoja, siviili- ja sotilasoperaatioita, erityisedustajia ja -lähettäjiä sekä muita tahoja tehostamaan toimiaan näiden suuntaviivojen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi. Neuvosto korostaa, että on tärkeää ottaa lapsia aseellisissa konflikteissa koskeva kysymys kaikilta osin huomioon EU:n yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, mukaan lukien yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka sekä EU:n kriisinhallintaoperaatiot. Näin ollen neuvosto on tyytyväinen päivitettyyn tarkistuslistaan aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten suojelun sisällyttämisestä EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioihin (YTPP:n tarkistuslista). Neuvosto antaa asianomaisille työryhmille tehtäväksi tarkastella säännöllisesti näiden suuntaviivojen täytäntöönpanoa ja raportoida siitä saatujen kokemusten kartoittamiseksi ja parhaiden käytäntöjen levittämiseksi.
9. EU ja sen jäsenvaltiot käyttävät kaikkia välineitään kaikilla ulkoisen toiminnan aloilla keskittyäkseen maailmanlaajuiseen tietoisuuden lisäämiseen, toimiin ja tehokkaaseen ohjelmasuunnitteluun ja vahvistaakseen niitä entisestään sekä tämän alan yhteistyöhön. Neuvosto kehottaa myös kumppaneita kaikilla alueilla, mukaan lukien kansainväliset ja alueelliset järjestöt, kansalaisjärjestöt ja yksityiset toimijat, yhdistämään ja tehostamaan konfliktien ratkaisemista ja lapsiin kohdistuvien vakavien loukkausten ehkäisemistä ja niihin reagoimista sekä heidän kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja ihmisoikeuslainsäädännön mukaisten oikeuksiensa ja suojelunsa kunnioittamista, suojelua ja toteutumista. Tämä koskee kaikkia lapsia kaikkialla maailmassa.

LIITE

PÄIVITYS 2024

EU:n suuntaviivat lapsista aseellisissa selkkauksissa

1 - JOHDANTO

Lasten ja erityisesti aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten tilanne on ollut yksi Euroopan unionin painopistealoista jo vuosikymmenten ajan. EU:lla ja sen jäsenvaltioilla on ollut keskeinen rooli Yhdistyneissä Kansakunnissa, ja ne ovat edistäneet merkittävästi asiaa koskevan YK:n toimintaohjelman ja sen maailmanlaajuisen toimeksiannon kehittämistä. EU hyväksyi vuonna 2003 ensimmäiset lapsia aseellisten selkkauksien yhteydessä koskevat suuntaviivansa, jotka päivitettiin myöhemmin vuonna 2008 tarkoituksena muuntaa asiaa koskeva EU:n toimintapolitiikka käytännön välineeksi toiminnan ohjaamiseen. Kun otetaan huomioon maailmanlaajuisen toimintapolitiikan merkittävä kehitys ja sen jälkeen EU:ssa tapahtunut kehitys, EU:n suuntaviivoja on tarpeen päivittää uudelleen, jotta voidaan tukea EU:n jatkuvia tehokkaita toimia kokonaisvaltaisemman ja kokonaisvaltaisemman lähestymistavan mukaisesti.

Lapset ja erityisesti tytöt ovat erityisen haavoittuvia aseellisissa selkkauksissa. Aseelliset selkkaukset ja väkivaltatilanteet aiheuttavat valtavaa kärsimystä lapsille, jotka ikänsä, fyysisen ja psyykkisen kypsyytensä, riippuvaisuutensa ja oikeudellisen asemansa vuoksi ovat alttiimpia riskeille, riistolle ja väkivallalle, ja niissä jää huomiotta se, mitä konfliktien dynamiikka aiheuttaa ihmisille. Lapsilla tarkoitetaan kaikkia alle 18-vuotiaita, kuten lapsen oikeuksia koskevassa YK:n yleissopimuksessa (CRC) määrätään.

Useimmissa aseellisten selkkausten koettelemisissa maissa väestöstä jopa puolet on lapsia.

Maaailmassa miljoonat ihmiset asuvat konfliktialueilla tai pakenevat niiltä. Vaikutukset kohdistuvat siten suhteettomasti heihin.

Lapset joutuvat aseellisten selkkausten ja muiden aseellisten väkivaltaisuuksien yhteydessä valtiollisten ja muiden kuin valtiollisten toimijoiden, kuten terroristijärjestöjen ja järjestäytyneiden rikollisryhmien, kohteeksi, ja lasten turvallisuus vaarantuu usein sotilaallisten tavoitteiden vuoksi, rikollisen toiminnan jatkamiseksi tai muun laittoman hyödyn saamiseksi. Lapsiin, joita aseelliset ryhmät ja asevoimat tappavat, vammauttavat, värväävät ja käyttävät eri tavoin ja joita siepataan ja jotka altistuvat raiskauksille ja muille seksuaalisen väkivallan muodoille sekä riistolle, kun kouluihin ja sairaaloihin hyökätään, kohdistuu vakavia loukkauksia ja muita väärinkäytöksiä. Sodan seurauksena saadut fyysiset ja psyykkiset vammat vaikuttavat miljooniin. Myös ne, jotka eivät ole suoraan osallisina aseellisissa selkkauksissa, kärsivät muun tyyppisistä konflikteihin liittyvistä seurauksista, kuten aliravitsemuksesta, suojan puutteesta, haasteista koulutuksen ja terveydenhuollon saatavuudessa, syrjinnästä sekä väkivallasta ja jatkuvista psykologisista traumoista. Humanitaarisen avun epääminen johtaa yhä useammin nälästä ja taudeista johtuviin kuolemantapauksiin kuin itse väkivallan välitön vaikutus. Monet aseellisten selkkausten lapsille aiheuttamista haitoista eivät johdu suoraan taisteluista tai ne loppuvat taistelujen päättyessä. Vaikutus maailmanlaajuiseen rauhaan ja turvallisuuteen sekä kestävään kehitykseen on syvälinen ja pitkäkestoinen. Lapsille ja heidän perheilleen aseellisissa selkkauksissa aiheutuva jatkuva haitta pitää yllä väkivallan ja köyhyyden kierrettä, ja sillä on pysyviä sukupolvien välisiä vaikutuksia, jotka heikentävät yksilöiden ja yhteiskunnan selviytymiskykyä ja haittaavat rauhanomaisten yhteiskuntien kehitystä.

Muita lapsia konfliktitilanteissa ja niiden jälkeisissä tilanteissa koskevia kasvavia huolenaiheita ovat muun muassa seuraavat: ilmastonmuutoksen pahentava vaikutus lapsiin kohdistuviin nykyisiin riskeihin ja haavoittuvuuksiin; räjähteiden summittainen käyttö asutuilla alueilla; lisääntyneet iskut kouluihin ja niiden käyttö sotilaallisiin tarkoituksiin kansainvälisen humanitaarisen oikeuden vastaisesti; aseellisten konfliktien erityisvaikutukset vammaisiin lapsiin; lapsiin kohdistuvien vakavien loukkausten sukupuoliulottuvuus; köyhyyden ja eriarvoisuuden pahenevat vaikutukset; muuttajalapset ja maan sisällä siirtymään joutuneet lapset ja pakolaislapset; laitoksissa olevat lapset tai perhehoidon ulkopuolella olevat lapset; lapsityö, ihmiskauppa ja seksuaalinen orjuus; uusien teknologioiden ilmenemismuotojen, kuten verkossa tapahtuvan lasten värväyksen, sekä laittoman asekaupan ja aseiden leviämisen aiheuttamat haasteet samoin kuin maamiinojen, sodan räjähtämättömien jäänteiden ja omatekoisten räjähteiden vaikutukset.

On kiinnitettävä enemmän huomiota kansalliseen ja kansainväliseen rikosoikeuteen, mukaan lukien lasten oikeussuojan saatavuus. On ratkaisevan tärkeää saada lapsiin aseellisten selkkausten yhteydessä kohdistuneiden vakavien loukkausten tekijät vastuuseen kansainvälisessä oikeudessa ja kansainvälisessä humanitaarisessa oikeudessa, Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännössä ja Geneven yleissopimuksissa määrätyn mukaisesti, jotta voidaan torjua lapsiin kohdistuneiden rikosten rankaisemattomuuden ilmapiiriä ja estää tulevat väärinkäytökset sekä edistää vastuuvollisuutta ja lasten oikeuksien kunnioittamisen kulttuuria.

Euroopan unioni on humanitaarisissa, kehitysyhteistyö-, rauha-, turvallisuus- ja diplomaattisissa toimissaan ja yhdessä jäsenvaltioidensa kanssa sitoutunut asettamaan etusijalle lasten suojelun, hyvinvoinnin ja voimaannuttamisen sekä vastaamaan heidän erityistarpeisiinsa ja haavoittuvuuksiinsa ilman, että esiintyy minkäänlaista syrjintää.

2 - TARKOITUS

Euroopan unioni asettaa etusijalle lasten oikeuksien edistämisen ja suojelun ihmisoikeuspolitiikassaan. Tämä johtuu paitsi siitä, että lapset ovat haavoittuvassa asemassa olevia konfliktien uhreja nykypäivänä, myös siitä, että he muovaavat tulevaisuutta. EU tunnustaa heidän luontaiset oikeutensa, jotka on vahvistettu EU:n perusoikeuskirjassa, lapsen oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa ja sen valinnaisissa pöytäkirjoissa sekä muissa kansainvälisissä ihmisoikeusvälineissä, sekä lapsille kansainvälisen oikeuden nojalla kuuluvan erityissuojelun.

YK:n turvallisuusneuvosto on yksilöinyt seuraavat kuusi vakavaa loukkausta² niiden räikeän luonteen perusteella ja sen perusteella, että niillä on vakava vaikutus lasten hyvinvointiin:

- lasten tappaminen ja vammauttaminen,
- lasten värvääminen tai käyttö asevoimissa ja aseellisissa ryhmissä,
- raiskaukset ja muut lapsiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan muodot,
- lasten kaappaukset,
- hyökkäykset kouluihin ja sairaaloihin,
- humanitaarisen avun epääminen lapsilta.

² Määritelmät ovat seuraavissa ohjeissa: ”Field Manual accompanying the Guidelines on the Monitoring and Reporting Mechanism on Grave Violations against Children in Situations of Armed Conflict (DPKO, OSRSG Children and Armed Conflict, UNICEF, 2014)”.

EU pyrkii lisäämään tietoisuutta tästä kriittisestä kysymyksestä sekä sisäisesti että kansainvälisesti. Olemme sitoutuneet puuttumaan aseellisten selkkausten ja muun aseellisen väkivallan lapsiin kohdistuviin lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin vaikutuksiin tehokkaalla ja kattavalla tavalla käyttämällä toimia, joilla ehkäistään erilaisia lasten oikeuksien loukkauksia ja reagoidaan niihin. EU pyrkii saamaan kolmannet maat ja valtiosta riippumattomat toimijat mukaan hyödyntämällä käytettävissään olevia välineitä ja olemassa olevia aloitteita. Tähän sisältyy niiden kannustaminen panemaan täytäntöön, noudattamaan ja edistämään kansainvälistä oikeutta, mukaan lukien ihmisoikeusnormit, -standardit ja -välineet sekä kansainvälinen pakolais- ja humanitaarinen oikeus ja kansainväliset normit, sekä toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä lasten suojelemiseksi aseellisten selkkausten vaikutuksilta ja varmistamaan, että heihin kohdistuvista rikoksista saatetaan vastuuseen.

Näiden suuntaviivojen on tarkoitus toimia käytännön välineenä, jolla ohjataan ja autetaan EU:n toimijoita kaikkialla maailmassa niiden työssä, joka koskee lasten asemaa aseellisissa selkkauksissa, mukaan lukien muut valtiollisten ja valtiosta riippumattomien toimijoiden, kuten terroristijärjestöjen ja järjestäytyneiden rikollisryhmien, aiheuttamat aseelliset väkivaltatilanteet. EU tunnustaa eri toimintapolitiikkojen keskinäiset yhteydet ja korostaa, että on tärkeää toteuttaa jatkuvia ja koordinoituja monialaisia toimia esimerkiksi ulko- ja turvallisuuspolitiikan, kehitysavun, rauhanrakentamisen ja humanitaarisen avun aloilla. Tämä kokonaisvaltainen lähestymistapa vahvistaa yhteisiä toimiamme vastata lasten ahdinkoon aseellisissa selkkauksissa ja edistää siten pitkän aikavälin rauhaa ja turvallisuutta sekä kestäväää kehitystä.

3 - PERIAATTEET

Euroopan unioni perustuu vapauden ja demokratian arvoihin ja ihmisarvon kunnioittamiseen sekä perusvapauksiin, tasa-arvoon ja oikeusvaltioon sekä ihmisoikeuksien kunnioittamiseen. Lasten oikeuksien suojeleminen ja edistäminen EU:ssa ja sen ulkopuolella kuuluu Euroopan unionin keskeisiin tavoitteisiin. Se on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jossa taataan lasten oikeuksien suojeleminen kaikissa EU:n toimielimissä ja elimissä, kun nämä panevat unionin oikeutta täytäntöön. Vuonna 2012 hyväksytyssä ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n strategiakehyksessä vahvistetaan periaatteet, tavoitteet ja painopisteet, joiden tarkoituksena on parantaa EU:n politiikan tehokkuutta ja johdonmukaisuutta, ja todetaan, että ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen ovat EU:n sisä- ja ulkopoliittikan kaikkien näkökohtien taustalla. Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa asetetaan tavoitetaso ja määritellään EU:n ja sen jäsenvaltioiden painopisteet tällä alalla suhteissa kolmansiin maihin sekä vahvistetaan EU:n erityiset tehtävät. Lisäksi EU:n ihmisoikeussuuntaviivat, mukaan lukien erityisesti lapsen oikeuksien edistämistä ja suojaamista koskevat EU:n suuntaviivat, tarjoavat käytännön välineitä ja ohjeita kyseisten ihmisoikeussitoumusten täytäntöönpanoa varten. Yhdessä lasten oikeuksia koskevan EU:n strategian (2021) kanssa näillä toimintapolitiikoilla edistetään ja turvataan lasten oikeuksia ja vahvistetaan ne Euroopan unionin sisä- ja ulkopoliitikassa.

Lasten oikeuksien edistäminen ja suojeleminen

EU:n olisi vahvistettava työtään aseellisista selkkauksista kärsivien lasten suojelemiseksi seuraavien keskeisten periaatteiden mukaisesti:

- **Ihmisoikeuksiin perustuva toimintalinja:** Lapsen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen (CRC) mukaisesti lapsiksi katsotaan kaikki alle 18-vuotiaat henkilöt. Kansainvälisessä ihmisoikeuslainsäädännössä tunnustetaan, että lapsilla on omat oikeutensa ja heille on kansainvälisen oikeuden, myös kansainvälisen humanitaarisen oikeuden, nojalla myönnetty erityissuojelu. Vaikka lapset voivat olla uhreja, he ovat myös selviytyjiä ja itsenäisiä toimijoita. Heidä ei pitäisi kohdella tai pitää yksinomaan passiivisina toimijoina. Lapsille olisi kerrottava heidän oikeuksistaan. Heidän ääntään on kuultava heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti ja heidän tarpeisiinsa on vastattava.
- **Oikeus elämään, selviytymiseen ja kehittymiseen:** Lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisesti EU asettaa etusijalle kaikkien aseellisista selkkauksista kärsivien lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, suojelun ja yhteiskuntaan sopeutumisen varmistamalla heidän selviytymisensä, kehityksensä ja oikeuksiensa täysimääräisen toteutumisen.
- **Syrjimättömyys ja osallisuus:** Suojelua ja apua tarjotaan ilman, että esiintyy minkäänlaista syrjintää, mukaan lukien syrjinnän moninkertaiset ja risteävät muodot. Pyrkien siihen, että yhtäkään lasta ei jätetä jälkeen ja suojelun yhtäläinen saatavuus varmistetaan, erityistä huomiota olisi kiinnitettävä erityisiin hoito- ja suojelutarpeisiin kaikkien haavoittuvassa asemassa olevien lasten osalta, mukaan lukien tyttöjen, vammaisten lasten, alkuperäisväestöön kuuluvien lasten ja kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien lasten, ilman huoltajaa olevien lasten, muuttajien, pakolaisten, turvapaikanhakijoiden, maan sisällä siirtymään joutuneiden lasten ja kansalaisuudettomien lasten, perhehoidon ulkopuolella olevien lasten, kuten katuyhteyksissä olevien lasten tai laitoksissa olevien lasten, osalta. Tämä olisi toteutettava kansainvälisen oikeuden ja normien mukaisten kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti sekä olemassa olevien toimintapoliittisten ja lainsäädäntökehysten avulla.

- **Lapsen etu:** lapsen etu on otettava ensisijaisesti huomioon EU:n toimien täytäntöönpanossa lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisesti. Kaikissa päätöksissä ja toiminna on asetettava etusijalle lasten hyvinvointi, suojele ja turvallisuus.
- **Eriytetty toimintatapa:** EU tiedostaa erilaiset tarpeet ja haavoittuvuudet ja pyrkii räätälöimään toimensa kunkin lapsen ainutlaatuiheen tilanteeseen vastaamiseksi ja tarjoamaan kokonaisvaltaisia ja kestäviä ratkaisuja. Kuten YK:n pääsihteerin erityisedustajan lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevaa kysymystä käsittelevän toimiston tutkimuksessa ”Gender Dimensions of Grave Violations against Children in Armed Conflict” todetaan, kaikki lapset tarvitsevat suojele, mutta heidän tarpeensa ja haavoittuvuutensa aseellisten selkkausten yhteydessä voivat vaihdella iän, kehitystason, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin, vammaisuuden, vähemmistöihin kuulumisen, erityisolosuhteiden ja konfliktin luonteen mukaan ja riippua heidän mielletystä tai todellisesta yhteydestään konfliktin osapuoliin.
- **Asevoimiin tai aseellisiin ryhmiin yhteydessä olevat lapset:** Asevoimiin tai aseellisiin ryhmiin (CAAFAG) yhteydessä olevia lapsia on aina pidettävä ensisijaisesti kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisten kuuden vakavan loukkauksen uhreina. Lapsen näkökulma, joka perustuu lapsen etuun ja jonka keskiössä on poikien ja tyttöjen suojele kuudelta vakavalta rikkomukselta konfliktien aikana, on keskeinen tekijä aseistariisunnassa, demobilisaatiossa ja yhteiskuntaan sopeuttamisessa ja niihin liittyvissä prosesseissa. Sen vuoksi asevoimiin tai aseellisiin ryhmiin (CAAFAG) yhteydessä olevien lasten ehdoton ja välitön suojele, vapauttaminen, palauttaminen perheisiin ja vapauttaminen ja (uudelleen)sopeuttaminen yhteisöön olisi suunniteltava ja asetettava etusijalle kaikkina aikoina riippumatta kyseessä olevan aseellisen ryhmän nimeämisestä kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä aseellisissa ryhmissä syntyneiden lasten haasteisiin ja henkilöihin, jotka on värvätty lapsina ja kotiutettu aikuisina. Ikänsä puolesta rikosoikeudellisessa vastuussa olevat lapset, joiden epäillään syyllistyneen vakavaan rikokseen, on luovutettava siviilitoimijoille, ja oikeutta olisi tarjottava nuoriso-oikeuden puitteissa. Lapsia ei pitäisi ottaa säilöön pelkästään sen perusteella, että he ovat yhteydessä aseellisiin ryhmiin.

- **Lapsi- ja uhrikeskeisyys:** Painopiste on lasten hyvinvoinnissa ja tarpeissa. Tämä tarkoittaa sitä, että lapset otetaan aktiivisesti mukaan heidän tarpeidensa tunnistamiseen ja prioriteettiensa määrittämiseen aina kun se on mahdollista, ja sen varmistamista, että heidän ääntään kuullaan, he eivät traumatisoidu uudelleen ja heidän hyvinvointinsa ja turvallisuutensa asetetaan etusijalle. EU asettaa etusijalle lasten aseellisissa selkkauksissa kokemuksiin erityisiin haittoihin puuttumisen.
- **Ikä- ja sukupuolitietoisuus:** Lasten tarpeet muuttuvat ja haavoittuvuudet vaihtelevat heidän kasvaessaan. EU tiedostaa tämän ja muokkaa toimiaan vastaavasti. Vaihtelua on myös siinä, miten tytöt ja pojat kokevat selkkaukset, ja kummallakin ryhmällä on omat haavoittuvuutensa. EU ottaa huomioon nämä ikä- ja sukupuolikohtaiset tarpeet varmistukseksi, että kaikki lapset saavat asianmukaista suojelua ja tukea.
- **Traumatietoisuus:** Aseellisilla selkkauksilla voi olla perustavanlaatuinen psykologinen vaikutus lapsiin. EU:n lähestymistavassa tunnustetaan tämä ja pyritään tarjoamaan tukea, jossa huomioidaan traumat, joita lapset ovat saattaneet kokea, myös seksuaalisesta ja sukupuoleen perustuvasta väkivallasta johtuvat, sekä heidän tarpeensa saada mielenterveydellisiä ja psykososiaalisia tukipalveluja, joilla edistetään parantumista ja toipumista.
- **Vastuuvollisuus, oikeussuojan saatavuus ja nuoriso-oikeus:** EU tukee lapsiin kohdistuvien rikosten ja loukkausten seurantaan, tutkintaan ja syytteen esittämiseen. Syylliset on saatettava vastuuseen. On ratkaisevan tärkeää kehittää lapsiystävällisiä oikeusjärjestelmiä kaikille lain kanssa tekemisissä oleville ja vapautensa menettäneille lapsille sekä saada heille oikeusapua ja saada heidät osallistumaan siirtymävaiheen oikeusjärjestelyjä koskeviin aloitteisiin.

- **Lasten ja nuorten osallistuminen ja voimaannuttaminen:** EU edistää ja tukee lasten ja nuorten mielekästä osallisuutta ja aktiivista osallistumista heitä koskeviin päätöksiin kaikilla tasoilla ja varmistaa niiden toteutumisen, myös konfliktitilanteissa, erityisesti EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvän nuorisotoimintasuunnitelman avulla.
- **Vahingon välttämiseen ja lasten aseman turvaamiseen tähtäävät konfliktisensitiiviset lähestymistavat:** EU edistää sitä, että kaikilla toimintapolitiikoilla ja toimilla ehkäistään järjestelmällisesti asiaan liittyvän toiminnan tai henkilöstön mahdolliset haitalliset seuraukset lapsille ja heidän oikeuksilleen ja että ne eivät pahenna konfliktien dynamiikkaa.

Kansainvälinen yhteistyö

Toiminnassaan EU noudattaa ihmisoikeuksia ja humanitaarista oikeutta koskevia asiaan liittyviä kansainvälisiä ja alueellisia normeja, mukaan lukien liitteessä I lueteltuja välineitä. EU tekee aktiivista yhteistyötä alalla toimivien tahojen kanssa ja tukee niiden työtä. Näitä ovat erityisesti

- YK:n pääsihteeri
- kysymystä lapsista aseellisissa selkkauksissa hoitava pääsihteerin erityisedustaja ja hänen toimistonsa

- lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevä pääsihteerin erityisedustaja ja hänen toimistonsa
- YK:n maakohtainen seuranta- ja raportointityöryhmä (CTFMR) tai vastaava taho huolta aiheuttavissa maakohtaisissa tilanteissa
- YK:n toimistot, osastot ja virastot, kuten Unicef, DPO, DPPA, DCO, UN Women, UNODC, UNFPA, YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto, UNHCR, UNDP, ILO, OCHA, Unesco ja WHO (päätoimipaikassa ja alueellisella/paikallisella tasolla)
- lapsia aseellisissa selkkauksissa käsittelevä YK:n turvallisuusneuvoston työryhmä
- alueellinen/paikallinen lapset aseellisissa selkkauksissa -tukiryhmä tai vastaavat samanmielisten kumppanien tilapäiset ryhmät
- lapsen oikeuksien komitea
- ihmisoikeusneuvosto
- YK:n yleiskokous – sosiaaliset, humanitaariset ja kulttuuriset kysymykset (kolmas komitea)
- Kansainvälinen rikostuomioistuin ja tarvittaessa kansainväliset erityistuomioistuimet
- YK:n erityismenettelyt ja YK:n valtuuttamat tutkintaelimet
- aseistariisuntaa, demobilisaatiota ja yhteiskuntaan sopeuttamista käsittelevä YK:n virastojen välinen työryhmä ja muut vastaavat foorumit
- Punaisen Ristin kansainvälinen komitea (ICRC)
- Euroopan neuvosto
- Afrikan unioni ja muut alueelliset järjestöt
- Etyj/ODIHR

- paikalliset ja kansainväliset valtiosta riippumattomat järjestöt, mukaan lukien lasten tarpeisiin keskittyvät järjestöt, ihmisoikeuspuolustajat ja lasten ihmisoikeuksien puolustajat sekä yhteisöperustaiset järjestöt ja verkostot
- muut asiaankuuluvat toimijat.

EU edistää aktiivisesti näiden tahojen toimintaa ja toimii yhdessä niiden kanssa sen varmistamiseksi, että voimassa olevia lapsen oikeuksien kansainvälisiä takeita vahvistetaan ja pannaan tehokkaasti täytäntöön.

4 - ASEELLISIIN SELKKAUKSIIN JOUTUNEIDEN LASTEN HAASTEISIIN VASTAAMINEN

Sodankäynti on muuttunut erittäin merkittävästi kahden viime vuosikymmenen aikana; summittaisten ja suhteettomien ilmapommitusten, tykistötulituksen ja drooni-iskujen, piiritysten ja saarron kaltaiset taktikat, joilla estetään avustustarvikkeiden toimittaminen siviileille, räjähtämättömien taisteluvälineiden esiintyminen ja siviilialueiden kaivostoiminta, asettavat lapset suureen tapetuksi tulemisen tai vammautumisen vaaraan.

Iskujen kohdentaminen kouluihin, sairaaloihin ja muuhun kriittiseen siviili-infrastruktuuriin, kuten vesi- ja energiajärjestelmiin, aiheuttaa kasvavan riskin lasten selviytymiselle ja kehitykselle. Joissakin tapauksissa aseelliset ryhmät tai asevoimat vastustavat aktiivisesti tyttöjen pääsyä koulutukseen ja terveydenhuoltoon, mikä haittaa näiden elintärkeiden palvelujen saatavuutta. Vaikka tällaista suoraa kohdentamista ei olisikaan, konfliktialueiden yleinen turvattomuus estää lapsia ja opettajia osallistumasta koulunkäyntiin ja opetukseen ja lääkintähenkilöstöä tarjoamasta lääketieteellistä apua.

Lapsikaappaukset ovat lisääntyneet jyrkästi lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevissa tilanteissa, olipa kyse sitten yhteisöjen terrorisoimisesta tai iskujen kohdentamisesta tiettyihin ryhmiin, erityisesti tyttöihin ja heidän mahdollisuuksiinsa osallistua koulutukseen, tarkoituksena pakottaa lapset vihamielisyyksiin taikka ihmiskauppaan ja seksuaaliseen orjuuteen tai muihin hyväksikäyttötarkoituksiin. Vaikka kaapatut lapset vapautuisivat tai onnistuisivat pakenemaan kaappaajiltaan, he kohtaavat edelleen suuria haasteita ja leimautumista, mikä vaikuttaa heidän uudelleensopeutumiseensa ja kuntoutumiseensa.

Seksuaalinen väkivalta oikeusvaltioperiaatteen puuttuessa on yhä enenevässä määrin tunnusomaista konflikteille, ja sen kohteeksi joutuvat sekä tytöt että pojat. Seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokevat lapset kärsivät pitkäaikaisista psykologisista traumaista, ja heihin kohdistuu hivin/aidsin ja varhaisten raskauksien kaltaisia terveysvaikutuksia. Haitalliset sukupuolinnormit ja -käytännöt, kuten naisten sukuelinten silpominen, tyttövauvojen surmaaminen, lapsi-, varhais- ja pakkoavioliitot, leimaaminen siitä, että sukupuolistereotypioita ei noudateta, ja syrjivät sosiaaliset normit ja syrjintä vaarantavat erityisesti tytöt.

Humanitaarisen avun perillepääsyn epääminen, mukaan lukien tahalliset hyökkäykset humanitaarisia työntekijöitä vastaan, on edelleen merkittävä este lasten suojelulle. Olennaisen humanitaarisen avun puute voi johtaa vakavaan aliravitsemukseen, kasvun hidastumiseen, koulutuksen ja välttämättömän sairaanhoidon puutteeseen, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia lasten kehitykseen. On olennaisen tärkeää tehdä yhteistyötä konfliktin osapuolten kanssa näiden palvelujen saatavuuden varmistamiseksi, samalla kun varmistetaan myös vastuuvollisuuden toteutuminen. Se, että aseelliset ryhmät hyväksikäyttävät lapsia taistelu- tai tukitehtävissä, on jatkuva huolenaihe.

Sekä asevoimien että aseellisten ryhmien harjoittama alle 18-vuotiaiden lasten värväys ja käyttö vihollisuuksissa on laitonta ja yksi lapsityön pahimmista muodoista. Lisäksi alle 15-vuotiaiden lasten värväys on sotarikos. Se aiheuttaa epäinhimillisen taakan ja pitkäaikaisia haitallisia seurauksia näille lapsille, jotka ovat edelleen ensisijaisesti uhreja ja jotka usein leimautuvat ja tulevat hylätyiksi. Aseellisiin ryhmiin yhteydessä olevien lasten pidättäminen ja vangitseminen joko siksi, että heitä pidetään uhkana kansalliselle turvallisuudelle tai koska heidän väitetään osallistuneen vihollisuuksiin, asettaa heidät entistä vahvemmin uhrin asemaan.

Näiden lasten ehdoton ja välitön suojeleminen, vapauttaminen, palauttaminen perheisiinsä ja vapauttaminen ja (uudelleen)sopeuttaminen yhteisönsä olisi asetettava etusijalle, riippumatta kyseessä olevan aseellisen ryhmän mahdollisesta nimeämisestä, kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisesti. Ikänsä puolesta rikosoikeudellisessa vastuussa olevat lapset, joiden epäillään syylistyneen vakavaan rikokseen, on luovutettava siviilitoimijoille, ja oikeutta olisi tarjottava lapsia koskevien oikeusjärjestelmien puitteissa, jos sellaisia on.

EU tukee Yhdistyneiden kansakuntien ja konfliktin osapuolten välisten toimintasuunnitelmien neuvottelemista, hyväksymistä ja täytäntöönpanoa kuuden vakavan lapsiin kohdistuvan rikkomuksen lopettamiseksi ja ehkäisemiseksi sekä konfliktin osapuolten tekemiä luovutuspyytäkirjoja, jotta lapset, joiden väitetään olevan yhteydessä aseellisiin ryhmiin, voidaan viipymättä siirtää lastensuojeluviranomaisten vastuulle yhteiskuntaan sopeuttamista varten.

Toimien tehokkuuteen vaikuttavat haasteet

Merkittävät esteet haittaavat EU:n ja muiden konfliktialueilla olevien toimijoiden tehokasta humanitaarista ja kehitysapua lapsille sekä tukea heidän suojeleunsa. Tällaisia haasteita ovat muun muassa nykypäivän konfliktien monimutkainen ja jatkuvasti muuttuva luonne, jatkuvasta väkivallasta tai rajoittavista hallinnollisista esteistä johtuvat rajoitukset, jotka koskevat pääsyä konfliktin koskettamille alueille ja konfliktin koskettaman väestön luo, sekä paikallisten toimijoiden puutteelliset valmiudet vastata asianmukaisesti lasten tarpeisiin.

Tehokkaita toimia aseellisista selkkauksista kärsiviin lapsiin kohdistuvien loukkausten torjumiseksi vaikeuttavat puutteelliset tiedot ja riittämättömät varhaisvaroitussindikaattorit, mikä haittaa pyrkimyksiä ylipäänsä estää vakavien rikkomusten tapahtuminen. Resurssien rajallisuus ja vaikeus koordinoita useista lähteistä peräisin olevaa rahoitusta vähentävät myös toimien tehokkuutta.

Lisäksi heikot oikeudelliset kehykset ja lapsiin kohdistuvien rikosten vastuuvollisuuden puuttuminen luovat rankaisemattomuuden ilmapiiriä, jossa rikkomukset jäävät rankaisematta. Konfliktien pitkän aikavälin sosioekonomiset vaikutukset, köyhyys, lasten ja erityisesti tyttöjen koulutusmahdollisuuksien puute, rajalliset resurssit terveyspalveluissa (mukaan lukien mielenterveydellinen ja psykososiaalinen tuki) sekä haitallisten kulttuurinormien ja -käytäntöjen esiintyminen ovat kaikki merkittäviä esteitä ongelmien uusiutumisen välttämiseksi, kestävän rauhan saavuttamiselle ja lasten suojelulle.

Mahdollisuudet tehokkaiseen EU:n toimiin

Tehostaakseen pyrkimyksiään suojella aseellisiin konflikteihin joutuneita lapsia EU rakentaa **vahvempia kumppanuuksia** ja edistää seuraavia:

- **Ennaltaehkäisyn tukeminen:** On investoitava enemmän aseellisten selkkausten ja lasten oikeuksiin kohdistuvien loukkausten ehkäisemiseen, erityisesti kuuden vakavan lapsiin kohdistuvan rikkomuksen osalta. Varhaisvaroitussysteemien käyttöönotto ja riski-indikaattorien ja tietoaukkojen korjaaminen voi auttaa tunnistamaan lapsiin kohdistuvia mahdollisia uhkia ennen rikkomusten tapahtumista, mikä mahdollistaa ennaltaehkäisevien toimien toteuttamisen. Säännöllisten konfliktianalyysien sekä lasten oikeuksien ja tarpeiden arviointien tekeminen on ratkaisevan tärkeää tehokkaiden ja oikea-aikaisten ennaltaehkäisevien toimien suunnittelussa. Investoiminen laadukkaaseen, konfliktisensitiiviseen, riskitietoiseen ja ikä- ja sukupuolisensitiiviseen osallistavaan koulutukseen voi myös vähentää konfliktien toistumista ja lasten hyväksikäytön ja riiston riskiä.

- **Vahvistetaan humanitaarisen avun, kehitysyhteistyön ja rauhanrakentamisen välistä yhteyttä koskevaa lähestymistapaa:** EU päättää varmistaa, että humanitaarisiin sekä kehitys- ja rauhanrakentamistarpeisiin vastataan koordinoitusti, jotta voidaan puuttua pitkittyneisiin ja ennakoitaviin kriiseihin, mukaan lukien sekä välittömät tarpeet että pitkän aikavälin ratkaisut. Lapsille ennen selkkauksia, niiden aikana ja niiden jälkeen tarkoitetun suojaavan ja kestäväällä tavalla tukevan ympäristön luomisen tukeminen edellyttää jatkuvaa ja riittävää rahoitusta, jotta voidaan lisätä lastensuojelua koskevia toimia ja ylläpitää pitkän aikavälin ohjelmia, mukaan lukien resurssien kohdentaminen sosiaaliseen suojeluun, koulutukseen, asumiseen, psykososiaaliseen tukeen, terveydenhuoltoon ja lasten erilaisiin tarpeisiin räätälöityihin suojelupalveluihin. YK:n seuranta- ja raportointimekanismien toiminnan tukeminen, mukaan lukien riittävät taloudelliset resurssit, on ratkaisevan tärkeää.
- **Investoinnit yhdenmukaisuuteen lastensuojelujärjestelmiin:** EU:n olisi tuettava ikä- ja sukupuolitietoisia, vammaiset huomioon ottavia, yhteisölähtöisiä yhdenmukaisia sosiaaliturva- ja lastensuojelujärjestelmiä hauraissa maissa ja konflikteista kärsivissä maissa, jotta voidaan auttaa ehkäisemään ja lieventämään lasten oikeuksien loukkauksia ja toipumaan niistä ja reagoimaan niihin sekä varmistaa lasten hoidon jatkuvuus kokonaisvaltaisella ja useiden sidosryhmien välisellä tavalla. Tähän kuuluu sopeuttaminen, kuntoutus, koulutusmahdollisuudet, myös ammatilliset ja tekniset, lastensuojelupalvelut, tarvittaessa perheenyhdistäminen, riittävä terveydenhuolto, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveydenhuolto, mielenterveydelliset ja psykososiaaliset tukipalvelut sekä muut kriittiset näkökohdat.

- **Aseistariisunta, demobilisaatio ja yhteiskuntaan sopeuttaminen, turvallisuusalan uudistus ja oikeusalan tukiohjelmat:** Lastensuojelunäkökohdat olisi sisällytettävä aseistariisunta-, demobilisaatio- ja sopeuttamisohjelmiin tai muihin asiaan liittyviin ohjelmiin, turvallisuusalan uudistukseen, terrorismin vastaisiin toimiin ja järjestäytyneen rikollisuuden verkostojen torjuntaohjelmiin sekä lapsiystävällisiin oikeusohjelmiin (lapsiystävällisen oikeussuojan saatavuuden, maksuttoman oikeusavun ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen varmistamiseksi), ja lisäksi olisi tuettava räätälöityjä lapsikeskeisiä sopeuttamisaloitteita. Tukemalla sopeuttamista osana laajempaa lastensuojelujärjestelmää ja ottamalla huomioon kestävän kehityksen tavoitteet ja periaatteet parannetaan toimien osallistavuutta, kattavuutta ja pitkäaikaisuutta.
- **Yhteistyö ja vaikuttaminen kentällä:** EU:n olisi edistettävä tiiviimpää yhteistyötä YK:n elinten ja virastojen, konflikteista kärsivien maiden kansallisten hallitusten ja paikallisviranomaisten, kansainvälisten ja kansallisten valtiosta riippumattomien järjestöjen sekä paikallisten kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa, jotka työskentelevät suoraan lasten kanssa paikan päällä (mukaan lukien lapset aseellisissa selkkauksissa -tukiryhmä). Lastensuojelutavoitteista ja -periaatteista kansainvälisten kumppaneiden, kansallisten hallitusten, konfliktin osapuolten ja paikallisten järjestöjen kanssa käytävän säännöllisen vuoropuhelun pohjalta olisi edelleen vahvistettava tiivistä yhteistyötä YK:n turvallisuusneuvoston valtuuttaman seuranta- ja raportointimekanismin ja YK:n maakohtaisten seuranta- ja raportointityöryhmien ja niiden vastaavien työryhmien kanssa ja niille annettavaa tukea.
- **Koulutus ja tuki:** On ratkaisevan tärkeää investoida kaikkien lastensuojelun parissa työskentelevien toimijoiden valmiuksien kehittämiseen. Koulutuksen ja tuen tarjoaminen parantaa sääntely- ja toimintakehyksiä, -ohjelmia ja -toimia kaikilla tasoilla tarjoamalla vastuussa oleville tahoille, sekä velvollisuuksien kantajille että oikeudenhaltijoille, taidot ja resurssit, joita tarvitaan lasten erityistarpeisiin vastaamiseksi tehokkaasti kansallisella ja paikallisella tasolla. EU:n henkilöstölle ja muulle henkilöstölle, erityisesti niille, jotka ovat suoraan tekemisissä lasten kanssa, ja niille, jotka osallistuvat lapsia koskevaan päätöksentekoon, tarvitaan tehostettua säännöllistä koulutusta.

- **Paikallisten ratkaisujen tukeminen:** Lapsijohtoisten ja yhteisölähtöisten rauhaa ja suojelua koskevien aloitteiden tunnustaminen ja tukeminen antaa paikallisille toimijoille vaikutusmahdollisuuksia ja mahdollistaa kulttuurisesti sopivat ratkaisut.
- **Lasten osallistuminen:** varmistetaan lasten aktiivinen, tasapuolinen, merkityksellinen ja vaikuttava osallistuminen lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaisesti heitä koskevaan päätöksentekoon, erityisesti sopeuttamisohjelmien suunnitteluun. EU pyrkii myös hyödyntämään EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvän nuorisotoimintasuunnitelman 2022–2027 mukaisesti perustettuja nuorten yhteyslautakuntaa, joka antaa neuvoja vastaavalle komission jäsenelle ja kansainvälisten kumppanuuksien pääosastolle (DG INTPA), ja nuorten neuvoa-antavia rakenteita, jotka antavat neuvoja EU:n edustustoille.

Toteuttamalla nämä kattavat tavoitteet EU voi merkittävästi tehostaa toimiaan aseellisista selkkauksista kärsivien lasten suojelemiseksi. Yhteistyöhön perustuva ja kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa investoidaan paikallisiin valmiuksiin ja asetetaan etusijalle ennalta ehkäisevät toimet ja kattava apu, voi edistää turvallisempaa ja kirkkaampaa tulevaisuutta sodan ristituleen joutuneille lapsille.

5 - TÄYTÄNTÖÖNPANO JA TOIMINTAVÄLINEET

A) EU:n toimintavälineet:

EU:lla on käytettävissään useita välineitä, joilla se voi käsitellä aseellisista selkkauksista kärsiviä lapsia koskevia kysymyksiä seuraavien aloitteiden pohjalta:

- **Poliittinen vuoropuhelu:** Kolmansien maiden kanssa käytävän poliittisen vuoropuhelun ihmisoikeusnäkökohtiin kuuluvat lasten hyvinvointi ja lasten oikeudet selkkauksia edeltävässä sekä niiden aikaisessa ja jälkeisessä tilanteessa.
- **EU:n erityisedustajat:** Ihmisoikeuksista vastaavalla EU:n erityisedustajalla on tärkeä rooli lasten oikeuksia koskevien normien maailmanlaajuisessa noudattamisessa. Maantieteellisten EU:n erityisedustajien olisi myös toteutettava erityistoimia ja tiedotustoimia aseellisissa selkkauksissa oleviin lapsiin liittyvissä kysymyksissä toimeksiantonsa piiriin kuuluvissa ensisijaisissa maissa. Niiden olisi sisällytettävä aseellisista selkkauksista kärsivät lapset neuvoston työryhmille suunnattuihin esityksiinsä. Tämä kysymys olisi sisällytettävä ensisijaisissa maissa olevien EU:n erityisedustajien toimeksiantoihin näiden tullessa uusittaviksi.

- **Viralliset yhteydenotot ja julkilausumat:** EU kehottaa asianomaisia kolmansia maita toteuttamaan tehokkaita toimenpiteitä, joilla varmistetaan lasten suojeleminen aseellisten selkkausten ja vakavien rikkomusten vaikutuksilta ja lopetetaan rankaisemattomuus. EU muistuttaa, että EU:lla ja sen jäsenvaltioilla voi olla tärkeä tukirooli vuoropuhelussa kaikkien konfliktin osapuolten kanssa, ja tässä yhteydessä ne voivat vaikuttaa lapsiin kohdistuvien vakavien loukkausten lopettamiseen ja ehkäisemiseen. YK:n pääsihteerin vuosikertomuksen ja hänen lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevien maakohtaisten raporttiansa sekä niihin liittyvien YK:n turvallisuusneuvoston lapsia aseellisissa selkkauksissa käsittelevän työryhmän päätelmien olisi ohjattava EU:n tiedotustoimintaa. EU:n erityisedustajille ja edustustojen päälliköille annetaan tehtäväksi tarvittaessa jatkaa kysymyksen käsittelyä valtioista riippumattomien tahojen kanssa. EU reagoi myös tapahtuneeseen myönteiseen kehitykseen silloin, kun siihen on aihetta. EU kannattaa edelleen kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, erityisesti lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin sekä lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä koskevan Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 182 yleismaailmallista ratifiointia. EU kannustaa edelleen kaikkia valtioita edistääkseen sitoumuksiaan harkitsemalla kansainvälisten välineiden ja sitoumusten, mukaan lukien Pariisin periaatteet ja sitoumukset, Vancouverin periaatteet, turvallista koulunkäyntiä koskeva julistus ja poliittinen julistus siviilien suojelelun vahvistamisesta räjähteiden käytöstä asutuilla alueilla (EWIPA) aiheutuvilta humanitaarisilta seurauksilta, hyväksymistä konflikteista kärsivien lasten suojelemiseksi. EU kannustaa kaikkia valtioita ratifioimaan Rooman perussäännön ja tekemään yhteistyötä Kansainvälisen rikostuomioistuimen ja muiden kansainvälisten ja alueellisten tuomioistuinten ja vastuuvollisuusmekanismien kanssa, myös pidätysmääräysten täytäntöönpanossa.
- **Monenvälinen yhteistyö:** EU osallistuu lapsiin aseellisten selkkausten yhteydessä liittyvien hankkeiden rahoittamiseen sekä humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön kautta. EU tutkii mahdollisuuksia laajentaa tukeaan ottaen huomioon humanitaaristen, kehitys- ja rauhanrakentamistarpeiden välisen yhteyden.

- **Kahdenvälinen yhteistyö:** EU on sitoutunut tukemaan ja rahoittamaan ohjelmia, joilla pyritään suojelemaan ja edistämään lasten oikeuksia kolmansien maiden kanssa tehtävän kahdenvälisen yhteistyön avulla sekä alueellisella tasolla kansainvälisten kumppanuuksien ja humanitaarisen avun laajemmassa kehyksessä. Jäsenvaltiot ottavat myös nämä painopisteet huomioon kahdenvälisissä yhteistyöhankkeissaan.
- **Tuki valtiosta riippumattomalle sektorille kansainvälisellä, kansallisella ja paikallisella tasolla:** EU tukee edelleen valtiosta riippumattomia järjestöjä ja kansalaisjärjestöjä, jotka osallistuvat lasten ja heidän oikeuksiensa suojeluun aseellisissa selkkauksissa ja muissa väkivaltaisuuksissa. Tähän olisi sisällyttävä instituutioiden kehittäminen ja lastensuojelualoitteiden vahvistaminen, mukaan lukien lapsiystävälliset oikeusjärjestelmät, nuoriso-oikeuden hallinto, lainsäädännön uudistaminen, paikallisten poliisi- ja asevoimien, vankeinhoito- ja oikeushallinnon virkamiesten koulutus ja neuvonta sekä paikallisten lasten oikeuksia käsittelevien kansalaisjärjestöjen valmiuksien vahvistaminen samoin kuin lapsinäkökulman huomioon ottavat aseistariisunta, demobilisaatio ja yhteiskuntaan sopeuttaminen ja turvallisuusalan uudistus.
- **Kriisinhallintaoperaatiot:** Lasten suojelu otetaan asianmukaisesti huomioon ja valtavirtaistetaan suunnitteluprosesseissa, asiakirjoissa ja operaatioiden toteuttamisessa aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten suojelun sisällyttämistä YTPP-operaatioihin koskevan päivitetyn tarkistuslistan mukaisesti. Toimeksiannoissa ja toimintasuunnitelmissa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon lasten, erityisesti tyttöjen, erityistarpeet ja lastensuojeluun liittyvät huolenaiheet ottaen huomioon EU:n operaatioiden toimeksiannot ja valmiudet. YTPP-operaatioihin lähetetyille sotilas- ja siviilihenkilöstölle olisi annettava lastensuojelua koskevaa koulutusta ja neuvontaa.

- **Yhteistyö kumppaneiden kanssa:** Osallistuminen paikallisiin ja alueellisiin lapset aseellisissa selkkauksissa -tukiryhmiin ja vastaaviin työryhmiin sekä säännöllinen tietojenvaihto seurannasta ja raportoinnista YK:n maakohtaisten työryhmien, lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevaa kysymystä käsittelevän erityisedustajan toimiston, Unicefin, DPO:n ja DPPA:n kanssa.
- **Muut toimenpiteet:** EU voi harkita kohdennettuja toimenpiteitä, tarvittaessa myös rajoittavia toimenpiteitä, tai tarkistaa kolmansien maiden kanssa tehtyjä sopimuksia niillä oleviin lasten oikeuksia koskeviin tietoihin, erityisesti aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten osalta.

EU pyrkii käytettävissään olevia välineitä hyödyntäen varmistamaan, että lasten oikeudet ja erityistarpeet otetaan huomioon varhaisvaroitus- ja ennaltaehkäisevissä toimintatavoissa sekä meneillään olevissa konfliktitilanteissa, rauhanneuvotteluissa, rauhansopimuksissa, konfliktin jälkeisissä jälleenrakennus-, kuntoutus-, sopeuttamis- ja pitkän aikavälin kehitysvaiheissa ja että lapsiin kohdistuvat vakavat loukkaukset jätetään kaikkien armahdusten ulkopuolelle. EU pyrkii varmistamaan, että paikallinen yhteisö, lapset mukaan luettuina, on mukana rauhanprosessissa. EU hyödyntää tässä yhteydessä YK:n järjestelmässä ja alueellisissa järjestöissä saatuja kokemuksia ja perustaa toimintansa niille.

B) Täytäntöönpano:

Seuranta ja raportointi

- **EU:n edustustojen päälliköt, YTPP-operaatioiden johtajat ja sotilaskomentajat ensisijaisissa maissa:** Sisällytetään säännöllisiin raportteihin analyysi selkkausten vaikutuksista lapsiin, varmistaen, että aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten kysymys sisällytetään EU:n paikallisiin ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeviin maakohtaisiin strategioihin, ja edistetään säännöllistä koordinoitua paikan päällä EU:n edustustojen, EU:n jäsenvaltioiden edustustojen, YTPP-operaatioiden, YK:n maakoordinaattorien ja niiden maakohtaisten työryhmien, YK:n maakohtaisten seuranta- ja raportointityöryhmien tai niiden vastaavien työryhmien, muiden avunantajien, kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa.

- **Komissio:** Kiinnitetään neuvoston ja jäsenvaltioiden huomio asiaankuuluviin raportteihin ja tietoihin, jotka koskevat EU:n rahoittamia lapsi-aseellisuus-selkkauksissa -hankkeita, sekä varmistetaan, että ensisijaisissa maissa osoitetaan riittävästi varoja aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten suojeluun, mukaan lukien seuranta- ja raportointimekanismien toiminnan tukeminen paikan päällä, ja että EU:n rahoittamat toimet ovat suuntaviivojen mukaisia.
- **Jäsenvaltiot:** Annetaan tietoa asiaankuuluvista kahdenvälisistä hankkeista ja diplomaattisista sitoumuksista, jotka liittyvät aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten tilanteeseen, myös koordinoitua toimintaa kentällä ensisijaisissa maissa.

Neuvosto: täytäntöönpano ja jatkotoimet

- Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea valvoo näiden suuntaviivojen mukaisten EU:n toimien täytäntöönpanoa ja kehittää järjestelyjä, joilla lapsia aseellisista selkkauksista koskeva kysymys valtavirtaistetaan asiaankuuluvissa EU:n toimintapolitiikoissa ja toimissa, yhteistyössä muiden EU:n turvallisuus- ja kehityselinten kanssa.
- Ihmisoikeustyöryhmä tarkastelee säännöllisesti uudelleen, päivittää ja julkaisee ensisijaisten maiden luettelon asiaankuuluvista lähteistä saatujen tietojen, mukaan lukien YK:n pääsihteerin raportti ja selonteot, perusteella sekä varmistaa asiaankuuluvien työryhmien välisen yhteistyön.
- Asiaankuuluvat maantieteelliset työryhmät laativat suosituksia maakohtaisiksi toimiksi oman ensisijaisen maansa tilanteen osalta.
- Ihmisoikeustyöryhmä tarkastelee uudelleen ja arvioi näiden suuntaviivojen täytäntöönpanoa koordinoitujen asianmukaisten toimijoiden kanssa ja määrittää mahdolliset puutteet ja tarpeet koordinoitujen tiiviisti asiaankuuluvien työryhmien, erityisedustajien, edustustojen päälliköiden, siviilioperaatioiden johtajien ja EU:n sotilasjohdon (johtamisjärjestelyn kautta) kanssa.
- Ihmisoikeustyöryhmä tarkastelee mahdollisuutta yhteistyön lisäämiseen YK:n, muiden kansainvälisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa.

- EUH raportoi vuosittain poliittisten ja turvallisuusasioiden komitealle näiden suuntaviivojen tavoitteiden saavuttamisessa saavutetusta edistyksestä erityisesti ensisijaisissa maissa ja helpottaa lapsia aseellisista selkkauksista koskevaa kysymystä käsittelevän YK:n pääsihteerin erityisedustajan tarjoamia selontekoja poliittisten ja turvallisuusasioiden komitealle.
- Asiaankuuluvien temaattisten ja maantieteellisten työryhmien puheenjohtajat ottavat aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneita lapsia koskevan kysymyksen tarvittaessa mukaan keskusteluihinsa, muun muassa järjestämällä yhteisiä keskusteluja työryhmien kesken ja helpottamalla ulkoisia selontekoja YK:n kumppaneilta ja kansalaisyhteiskunnan asiantuntijoilta.

Muut vaikuttamis- ja tiedotustoimet

- Korkea edustaja antaa julkilausuman lapsisotilaiden käytön vastaisena kansainvälisenä päivänä (12. helmikuuta) puoleksi vuodeksi kerrallaan yhdessä aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneita lapsia koskevaa kysymystä käsittelevän YK:n pääsihteerin erityisedustajan kanssa.
- EU:n olisi lisättävä tietoisuutta aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneita lapsia koskevista kysymyksistä kansainvälisenä kouluiskuilta suojaamista koskevana päivänä (9. syyskuuta) ja kansainvälisenä lapsen oikeuksien päivänä (20. marraskuuta) ja tarkasteltava uusia mahdollisuuksia tietoisuuden lisäämiseen.
- EUH:n olisi tarjottava lasten oikeuksia konfliktialueilla koskeva tietopaketti kaikille uusille edustustojen päälliköille, YTPP-operaatioiden päälliköille ja sotilaskomentajille, operaatioiden yhteyspisteille ja ihmisoikeusyhteyspisteille toimikauden alussa.
- EUH:n ja komission olisi järjestettävä säännöllistä ja kohdennettua koulutusta lasten suojelusta ja aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten tilanteesta, mukaan lukien lasten tilanne aseistariisunnan, demobilisaation ja yhteiskuntaan sopeuttamisen ja niihin liittyvien prosessien yhteydessä, yhteistyössä YK:n kumppaneiden, asiaankuuluvien komission yksiköiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

6. LOPUKSI

Nämä tarkistetut EU:n suuntaviivat lapsista aseellisissa selkkauksissa korostavat EU:n päättäväisyyttä asettaa lasten oikeudet ja hyvinvointi etusijalle sodissa ja epävakaisissa tilanteissa.

Suuntaviivojen tehokkuuden varmistamiseksi EU seuraa saavutettua edistystä ja raportoi siitä. Säännöllisesti raportoidaan muun muassa osa-alueista, joilla voidaan toteuttaa parannuksia ja mukautuksia, jotta voidaan varmistaa, että EU:n toimet aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten tilannetta koskeviin muuttuviin haasteisiin vastaamisessa ovat edelleen kattavia ja vaikuttavia.

Tekemällä yhteistyötä YK:n järjestöjen, kansallisten hallitusten, paikallisten järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa EU voi luoda turvallisemman ja toiveikkaamman tulevaisuuden aseellisista konflikteista kärsiville lapsille.

Päivitetyt suuntaviivat – LIITTEET

Liite 1 – Luettelo kansainvälisistä normeista, vaatimuksista ja periaatteista, joihin EU voi vedota aseellisten selkkausten vaikutuspiiriin joutuneita lapsia koskevissa yhteyksissään kolmansiin maihin (ei tyhjentävä luettelo)

I YK:N IHMISOIKEUSVÄLINEET

Sopimukset ja pöytäkirjat

- Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, 1948
- Yleissopimus lapsen oikeuksista, 1989
- Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja II lasten osallisuudesta aseellisiin selkkauksiin, 2002
- Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja I lasten myynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta, 2002
- ILO:n yleissopimus 182 lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä ja välittömistä toimista niiden poistamiseksi, 1999
- Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, 1951
- Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, 1966
- Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus, 1966
- Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus, 1984

Turvallisuusneuvoston päätöslauselmat

- Päätöslauselmat lapsista aseellisissa selkkauksissa: 1261 (1999), 1314 (2000), 1379 (2001), 1460 (2003), 1539 (2004), 1612 (2005), 1882 (2009), 1998 (2011), 2068 (2012), 2143 (2014), 2225 (2015), 2427 (2018), 2601 (2021)
- Päätöslauselmat asiakokonaisuudesta ”Naiset, rauha ja turvallisuus”: 1325 (2000), 1820 (2008), 1888 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2242 (2015), 2331 (2016), 2467 (2019)
- Päätöslauselmat asiakokonaisuudesta ”Nuoret, rauha ja turvallisuus”: 2250 (2015), 2419 (2018), 2535 (2020)

Lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevat yleiskokouksen päätöslauselmat

Lapsen oikeuksia koskevat päätöslauselmat, jotka EU on esitellyt kahdesti vuodessa yhdessä Latinalaisen Amerikan ja Karibian maiden ryhmän kanssa ihmisoikeusneuvostossa ja YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa. Kyseisissä päätöslauselmissa on lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevia kohtia.

II KANSAINVÄLINEN HUMANITAARINEN OIKEUS, PAKOLAISET JA MAAN SISÄISET PAKOLAISET

- Geneven sopimus sotavankien kohtelusta, 1949
- Geneven sopimus siviilihenkilöiden suojelemisesta sodan aikana, 1949
- Geneven yleissopimukseen 12. elokuuta 1949 liitetty lisäpöytäkirja kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta (pöytäkirja I), 1978
- Geneven yleissopimukseen 12. elokuuta 1949 liitetty lisäpöytäkirja muiden kuin kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta (pöytäkirja II), 1977
- Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus, 1951
- Pakolaisten oikeusasemaa koskeva pöytäkirja, 1967
- Maan sisäistä pakolaisuutta koskevat ohjaavat periaatteet, 1998
- kansainvälinen humanitaarinen tapaoikeus

III KANSAINVÄLINEN RIKOSOIKEUS

- Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntö, 2002

IV MUUT ASIAANKUULUVAT KANSAINVÄLISET SITOUMUKSET JA VÄLINEET

- Principles and Guidelines on Children Associated with Armed Forces or Armed Groups (Paris Principles) (Periaatteet ja suuntaviivat asevoimiin tai aseellisiin ryhmiin liittyneistä lapsista) (Pariisin periaatteet), 2007
- Ohjeisto koulujen ja yliopistojen suojelemisesta sotilaskäytöltä aseellisissa konflikteissa, 2014
- Turvallista koulunkäyntiä koskeva julistus, 2015
- Vancouverin periaatteet rauhanturvaamisesta ja lapsisotilaiden värväyksen ja käytön ehkäisemisestä, 2017
- Poliittinen julistus siviilien suojelun vahvistamisesta räjähteiden käytöstä asutuilla alueilla (EWIPA) aiheutuvilta humanitaarisilta seurauksilta, 2022

Liite 2 – EU:n toimintapolitiikka ja välineet

YUTP ja kriisinhallintavälineet

- Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma, 2020–2024
- EU:n turvallisuus- ja puolustusalan strateginen kompassi, 2022
- YTPP-siviilialan sopimus, 2023

- Euroopan unionin ihmisoikeuksia ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta koskeva due diligence - politiikka tuettaessa kolmansia osapuolia turvallisuusosalalla, 2023
- Yhteinen tiedonanto strategisesta lähestymistavasta entisten taistelijoiden aseistariisumisen, demobilisaation ja yhteiskuntaan sopeuttamisen tukemiseen, 2021
- YK:n ja EU:n rauhanoperaatioiden ja kriisinhallinnan alan strateginen kumppanuus: prioriteetit (2022–2024)
- Päivitetty tarkistuslista aseellisista selkkauksista kärsimään joutuneiden lasten suojelun sisällyttämistä YTPP-operaatioihin, 2024
- Humanitaarista apua koskeva eurooppalainen konsensus, 2008
- EU:n ja Unicefin yhteinen välineistö lapsen oikeuksien valtavirtaistamiseksi kehitysyhteistyössä, 2014
- Komission yksiköiden valmisteluasiakirja humanitaarisesta suojelusta – ”Improving protection results to reduce risks for people in humanitarian crisis”, 2016
- Komission yksiköiden valmisteluasiakirja hätätilanteissa annettavasta koulutuksesta EU:n rahoittamissa humanitaarisen avun operaatioissa, 2019
- Komission tiedonanto koulutuksesta hätätilanteissa ja pitkittyneissä kriiseissä, 2018
- Komission yksiköiden valmisteluasiakirja ”Gender in Humanitarian Aid: Different Needs, Adapted Assistance”, 2013
- EU:n rauhanvälitystoimintaa koskeva toiminta-ajatus, 2020
- Rauhanvälitystä koskevat suuntaviivat (EUH), 2020
- EU:n vakautuskonsepti (WK 13776/2022 INIT), 2022

Yhteisön toimintapolitiikka ja välineet

- Lasten oikeuksia koskeva EU:n strategia, 2021
- EU:n ulkoiseen toimintaan liittyvä nuorisotoimintasuunnitelma, 2022–2027
- EU:n suuntaviivat lapsen oikeuksien edistämiseksi ja suojaamiseksi, 2017
- Komission suositukset yhdenmetyistä lastensuojelujärjestelmistä (2024, vahvistettava)
- Yhteinen tiedonanto strategisesta lähestymistavasta entisten taistelijoiden aseistariisumisen, demobilisaation ja yhteiskuntaan sopeuttamisen tukemiseen, 2021
- Yhteinen tiedonanto: Turvallisuusalan uudistuksen tukemista koskevan koko EU:n kattavan strategisen kehyksen lähtökohdat, 2016

Liite 3 – Asiaan liittyvät YK:n raportit ja ohjeasiakirjat

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin raportit

Yhdistyneet kansakunnat: Lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevat vuosikertomukset (vuodesta 2000 alkaen) ja maakohtaiset raportit (vuodesta 2006 alkaen).

Erityisedustajan raportit

Yhdistyneet kansakunnat: Erityisedustajan raportit YK:n yleiskokoukselle (vuodesta 1998 alkaen) ja ihmisoikeusneuvostolle (vuodesta 1998 alkaen).

Turvallisuusneuvosto ja lapsia aseellisissa selkkauksissa käsittelevä työryhmä

- Lapsia aseellisissa selkkauksissa käsittelevän pääsihteerin maakohtaisia raportteja koskevat työryhmän päätelmät: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/sgreports.

- Päätöslauselmat ja puheenjohtajan julkilausumat lapsista aseellisissa selkkauksissa: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/resolutions.
- Turvallisuusneuvoston puheenjohtajan pääsihteerille osoittamat kirjeet lapsista aseellisissa selkkauksissa: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/letters.
- Lapsia aseellisissa selkkauksissa käsittelevän työryhmän toimeksianto ja välineistö: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/reference

YK:n pääsihteerin erityisedustajan lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevaa kysymystä käsittelevän toimiston julkaisut ja ohjeet

- Kuusi vakavaa lapsiin aseellisten selkkausten aikana kohdistuvaa loukkausta – oikeusperusta ("The Six Grave Violations against Children During Armed Conflict: the Legal Foundation.") New York, 2009 (päivitetty vuonna 2013)
- Lapset ja oikeudenkäyttö aseellisten selkkausten aikana ja niiden jälkeen ("Children and Justice During and in the Aftermath of Armed Conflict"), 2011
- Turvallisuusneuvostoa koskeva ohjeasiakirja ("Guidance Note on Security Council"), 1998 (2014)
- Suuntaviivat ja kenttäkäsikirja – Seuranta- ja raportointimekanismi lapsiin aseellisissa selkkauksissa kohdistuvista vakavista loukkauksista ("Guidelines and Field Manual - Monitoring and Reporting Mechanism on Grave Violations against Children in Situations of Armed Conflict"), 2014
- Konflikteista kärsimään joutuneiden lasten suojelun parantaminen – kokemuksia 20 vuoden ajalta ("20 Years to Better Protect Children Affected by Conflict"), 2016
- Käytännön ohjeet sovittelijoille lasten suojelemiseksi aseellisissa selkkauksissa ("Practical Guidance for Mediators to Protect Children in Situations of Armed Conflict"), 2020
- Covid-19-pandemian vaikutus lapsiin aseellisten selkkausten yhteydessä kohdistuviin rikkomuksiin ("Impact of the COVID-19 Pandemic on Violations against Children in Situations of Armed Conflict"), 2021
- Sieppauksia koskeva ohjeasiakirja ("Guidance Note on Abductions"), 2023
- Lapsiin aseellisten selkkausten yhteydessä kohdistuvan vakavan väkivallan sukupuoliulottuvuus ("Gender Dimension of Grave Violations Against Children In Armed Conflict"), 2022
- Osallisuutta käsittelevä keskusteluasiakirja lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevasta toimeksiannosta ja vammaisista lapsista aseellisissa konflikteissa ("Towards Greater Inclusion: A Discussion Paper on the CAAC Mandate and Children with Disabilities in Armed Conflict"), 2023